

Lessuggesties bij:

ISBN: 978 90 477 1216 9

Prijs: € 15,95

Het spel

Emke Rientsma
Uitgeverij Lemniscaat

**Vakken: aardrijkskunde, burgerschap,
kunst, muziek, Nederlands, taal**

Over het boek

Als Wanda op de eerste dag van de zomervakantie haar vader opzoekt in zijn schaakmuseum, treft ze hem in elkaar geslagen aan. Het kostbaarste spel uit zijn verzameling is geroofd.

Vóór het museum, op het Max Euweplein, had Wanda net nog een potje schaak staan spelen met de Spaans-Nederlandse Izan. Een erg leuke jongen. Zou hij... Wanda aarzelt geen moment en gaat achter Izan aan. Halsoverkop stort ze zich in een avontuur dat alles verandert. Want hoe beter ze Izan, zijn vader en zijn broer leert kennen, hoe harder ze hoopt dat ze zich vergist. Toch zet ze verbeter door en haar tocht voert haar helemaal naar Spanje, waar ze door Izans familie wordt verwelkomd.

Terwijl ze zich voordoeft als een ander, komt ze zichzelf steeds heftiger tegen. En blijkt er een speciale reden te zijn waarom ze zo graag het schaakspel terug naar haar vader wil brengen. Ze heeft iets goed te maken...

Over de auteur

Emke Rientsma is docente filosofie en vertrouwenspersoon op een middelbare school. In haar debuut *Blues in F*, dat bij Gottmer verscheen, was al duidelijk hoe ze zich in de geest van jongeren weet te verplaatsen. In *Het spel* kruipt ze ook nog onder hun huid.

Meer informatie op: www.lemniscaat.nl

Thema's: avontuur, Catalonië, diefstal, familie, liefde, mysterie, pesten, schaken, vriendschap

Lessuggesties

Doelgroep:	<i>Het spel</i> is geschikt voor kinderen vanaf 12 jaar. Onderstaande opdrachten zijn bedoeld voor leerlingen vanaf klas 1 van het voortgezet onderwijs.
Tijdsinvestering:	Afhankelijk van de gekozen opdrachten variërend van een half lesuur tot meerdere lesuren.
Uitvoering:	Klassikale of individuele start, vervolginvulling zowel individueel als in groepjes mogelijk.

Inleiding

Lees de openingsalinea van het boek *Het spel* ('Mijn duik ... in Frankrijk.'). Deze opening roept een heleboel vragen op omdat het boek midden in het verhaal begint. Gaandeweg wordt er door middel van flashbacks steeds een tipje van de sluier opgelicht.

Laat de leerlingen in groepjes van 3 of 4 een voorspelling maken over de verhaallijn van het boek op basis van de openingsalinea. De leerlingen kunnen de volgende vragen gebruiken om hun voorspelling te maken.

- Wie is de ik-figuur? Hoe denk je dat zij/hij eruitziet? Wat is haar/zijn karakter?
- Wie is Izan?
- Wat is de relatie tussen de ik-figuur en Izan?
- Waarom springt de ik-figuur achter in het busje?
- Wat is de eindbestemming van het busje?
- Wat zit er in de rugzakken en de dozen?
- Zitten er nog meer mensen in het busje? Zo ja, wie?
- Waarom begint de ik-figuur te twijfelen?
- Waarom zou de ik-figuur de politie moeten bellen?
- De titel van het boek is '*Het spel*'. Hoe heeft dat met het verhaal te maken?

Geef de leerlingen ongeveer 15 minuten de tijd om de vragen te beantwoorden en hun voorspelling te formuleren. Vergelijk de antwoorden van de groepjes: zijn er veel overeenkomsten tussen de voorspellingen?

Uitvoering

Maak een keuze uit de onderstaande lessuggesties en leid deze in bij de leerlingen.

De moeilijkheidsgraad van de mogelijkheden wordt aangeduid met de volgende symbolen:

eenvoudig

gemiddeld

moeilijk

Boekblad

Lees *Het spel* en maak er een boekblad van. Een boekblad is een presentatievorm waarin je kunt laten zien wat je van het boek hebt opgepikt. Je maakt niet alleen gebruik van tekst, maar ook van afbeeldingen en kleuren. [Hier](#) kun je meer lezen over hoe je een boekblad maakt.

Leesverslag

Lees *Het spel* en maak er een leesverslag van. Op lesmaker.be vind je een voorbeeld van een leesverslag. Informeer of dit verslag voldoet aan de eisen die jouw docent aan de opdracht stelt.

Schaakspel maken

Een schaakspel bestaat uit een speelbord met daarop 64 vlakken die om en om zwart en wit zijn. Daarnaast heb je een aantal verschillende speelfiguren: pionnen, torens, lopers, paarden, een koning en een koningin. Voor beide spelers is er een set; een set met zwarte stukken voor de ene speler en een set met witte stukken voor de andere speler. De figuren zien er bij de meeste schaakspellen min of meer hetzelfde uit.

Het schaakspel van Dalí dat in het boek voorkomt, wijkt qua vorm behoorlijk af van een regulier schaakspel. Zo gebruikt hij geen zwarte en witte stukken, maar gouden en zilveren. Ook gebruikt hij vingers als vorm voor de verschillende speelfiguren.

Opdracht:

Maak je eigen schaakspel. Je kunt kiezen voor traditionele stukken of net als Dalí een thema kiezen. Denk ook na over het materiaal dat je gaat gebruiken. Houd er rekening mee dat je moet kunnen verklaren waarom je je keuzes hebt gemaakt.

Tramontana

Wanneer Wanda aan de kust is in Port Lligat, begint er opeens een harde wind te waaien. De lokale bewoners leggen haar uit dat het de Tramontana is. Het is een bekend windfenomeen dat in Spanje voorkomt.

In Europa kennen we andere winden die een eigen naam hebben, zoals de Föhn, de Mistral of de Sirocco.

Opdracht:

In Nederland hebben we geen aparte windsoort, maar het waait hier af en toe wel flink. In [deze les](#) van het KNMI leer je alles over de wind in de Nederland. Maak de opdrachten en verwerk ze in een overzichtelijk verslag.

Pesten

Wanda wordt erg gepest door een paar meiden uit haar klas. Ze praat er thuis niet over en van de leraren hoeft ze niet veel te verwachten, want de school heeft het stempel 'veilige school'. Dat zou betekenen dat er niet gepest wordt. De leraren denken daarom dat Wanda een beetje overdrijft.

Opdracht:

Lees hoofdstuk 19, 'Plan B', waarin wordt beschreven hoe Wanda reageert op haar pesters na een bijzonder nare pestpartij. Wat vind je van haar reactie? Wat vind je van de reactie van haar ouders en van die van de school / meester?

Onderzoek wat er bij jullie op school wordt gedaan tegen pesten. Zoek uit of er een pestprotocol is en wat dat inhoudt. Is iedereen (leerlingen en docenten) op de hoogte van het pestprotocol en wat daarin staat? Bij wie kan iemand terecht die gepest wordt? Welke rol spelen de pesters, de gepesten, ouders en docenten in de oplossing? Wat kun je zelf doen als je ziet of weet dat iemand wordt gepest?

Houd interviews met verschillende leerlingen, leraren en directieleden om een duidelijk beeld te krijgen over het antipestbeleid op jouw school en verwerk de gegevens in een digitale presentatie, zoals PowerPoint of Prezi. Benadruk wat je goed vindt en doe aanbevelingen wanneer je vindt dat er iets anders of beter kan.

Dalí's schilderijen

Salvador Dalí, de bedenker van het bijzondere schaakspel, staat vooral bekend om zijn schilderijen. Hij was een kunstenaar die veel surrealistische schilderijen maakte. Het surrealisme is een kunststroming waarbij de werkelijkheid op een bizarre, droomachtige manier wordt weergegeven.

Opdracht:

Bekijk [deze 10](#) schilderijen van Salvador Dalí en lees de uitleg die erbij staat. Kies er dan een die je als uitgangspunt neemt om je eigen kunstwerk/schilderij van te maken. Je kunt de titel als uitgangspunt nemen, of de afbeelding. Het doel is dat je je eigen versie van het werk van Dalí maakt. Die eigen versie hoeft natuurlijk niet op het schilderij van Dali te lijken.

Catalonië

Catalonië, waar het verhaal uit *Het spel* zich voornamelijk afspeelt, is een gebied in het noordoosten van Spanje. De mensen die daar wonen voelen zich echter vaak niet Spaans, maar Catalaans. Dat heeft vooral te maken met de geschiedenis en de taal en cultuur van Catalonië. Veel Catalanen willen ook graag dat Catalonië (weer) een onafhankelijk land wordt. In 2017 werd er nog een serieuze poging gedaan om de onafhankelijkheid uit te roepen.

Opdracht:

Niet iedereen weet dat Catalonië zo'n bijzondere regio in Spanje is. Daarom ga je een informatief boekje schrijven over dit gebied. Het boekje is speciaal voor mensen van jouw leeftijd. Hieronder staat een lijst met onderwerpen die je in je boekje moet verwerken. Schrijf minstens honderd woorden per onderwerp.

- Geschiedenis
- Politiek
- Economie
- Taal
- Natuur
- Cultuur
- Bekende Catalanen

Met het programma [Bookcreator](#) kun je een mooi online boek maken, maar je mag ook een papieren versie maken.

Texel

Wanda zou eigenlijk met haar vriendinnen op vakantie gaan naar Texel, maar omdat ze de dieven van het schaakspel van haar vader wil tegenhouden gaat dat niet door. Texel is een populaire vakantiebestemming voor jongeren, vanwege het strand en de goede uitgaansgelegenheden. Misschien ben je er zelf wel eens geweest.

Opdracht:

Organiseer een reisje voor jou en je beste vrienden naar Texel. Jullie hebben een budget van € 250,- per persoon voor een midweek, 5 dagen / 4 nachten, inclusief vervoer. Maak een uitgebreid reisplan waarin je in ieder geval de volgende punten verwerkt:

- Hoe reis je naar het eiland?
- Hoe vervoer je jezelf op het eiland?
- Waar verblijf je?
- Wat gaan jullie doen? (Per dag moet je een toeristische attractie bezoeken / activiteit doen)
- Waar en wat gaan jullie eten? (ontbijt, lunch, diner)
- Wat voor souvenir neem je mee naar huis?

Verantwoord je keuzes en maak er ook een kostenplaatje bij. Verwerk je reisplan in een fraaie folder.

Viool

Op de markt in Cadaqués ontmoet Wanda een vioolspeler. Ze vindt wel dat hij goed kan spelen, maar eigenlijk is ze meer geïnteresseerd in zijn telefoon. Die van haar is leeg en ze moet heel nodig Izan bereiken. De vioolspeler, Josep, vindt Wanda wel leuk dus hij geeft haar zijn telefoon. Later praten Wanda en Josep over hun hobby's en helpt Josep Wanda het huis van Senyor Guinovart te vinden.

Opdracht:

Maak een posterpresentatie over de viool. Zoek informatie over alles wat met de viool te maken heeft, zoals:

- wanneer hij werd uitgevonden
- hoe hij wordt gemaakt
- uit welke onderdelen een viool bestaat
- wie bekende violisten zijn
- wat bekende muziekstukken zijn voor de viool
- enzovoort.

Op de site lesmaker.be vind je informatie over hoe je een posterpresentatie moet maken.

Van je hobby je beroep maken

De meeste mensen schaken als hobby of tijdverdrijf, maar Wanda kan zo goed schaken dat ze vaak aan toernooien meedoet en daarmee geld verdient. Voor veel mensen is het een droom om met je hobby geld te verdienen, maar het lukt slechts een enkeling. Er zijn voorbeelden van mensen die heel goed zijn in skaten, gamen of boomhutten bouwen die het lukt om van hun hobby hun beroep te maken.

Opdracht:

Schrijf een essay van ongeveer 500 woorden waarin je vertelt met welke hobby jij je geld zou willen verdienen. Het kan een hobby zijn die je al beoefent of iets wat je graag zou willen doen maar nog nooit hebt gedaan.

Beschrijf in je essay wat je hobby precies inhoudt, wat je er zo leuk aan vindt, hoe goed je op dit moment bent en hoe je er nog beter in kunt worden, welke toernooien

er zijn / hoe je er geld mee kunt verdienen, en wat je verder nog maar over je hobby te vertellen hebt.

Leer schaken

Schaken is een bordspel dat je met twee mensen speelt. Het doel van het spel is om de koning van de tegenstander te vangen. Iedere speler heeft 16 speelstukken die elk op hun eigen manier over het schaakbord kunnen bewegen. De spelers spelen om de beurt en kunnen volgens de regel ook stukken van de tegenstander slaan, oftewel, afpakken. Schaken is een echte denksport, want het is slim als je al van te voren kunt inschatten welke zet je tegenstander zal doen.

Opdracht:

Je gaat leren om te schaken. Het snelst leer je het van iemand anders, maar je kunt ook gebruikmaken van de site schaakzone.nl, of [dit filmpje](#) bekijken op YouTube. Het leukst is het om deze opdracht met twee personen te doen, zodat je al snel samen een partijtje kunt spelen.

Afronding

Ter afronding van het project rond *Het spel* kunt u een schaaktoernooi organiseren. Het is leuk wanneer de zelfgemaakte schaakborden van suggestie 3 ervoor gebruikt worden. U kunt de leerlingen tegen elkaar laten schaken, maar u kunt ook bijvoorbeeld leden van de plaatselijke schaakclub uitnodigen om tegen de leerlingen te spelen.

Ook kunt u de film *Lang Leve de Koningin* van regisseur Esmé Lammers uit 1995 met in de hoofdrol Monique van de Ven afspelen.

U kunt ook een dag(deel) inroosteren om de leerlingen hun gemaakte werk te laten presenteren. Het is leuk om daarvoor ook andere leerlingen, ouders, familie en vrienden uit te nodigen.

Het zou leuk zijn als er in de school of het lokaal een (semi-)permanente plek voor het werk van de leerlingen ingeruimd wordt.